

Оповідання Цапа Бородатого

Юрій Вухналь

Коли чутка про конкурс на найкращого молодого господаря облетіла увесь двір, Цап Бородатий, жуячи пучечок сіна, промовив:

– Була, братці, мені з цим конкурсом рахуба!

Між худобою Цап Бородатий уславився, як добрий промовець і дотепний оповідач. На загальних зборах ніхто так не вмів будувати своєї доповіді, розсмішити присутніх сміховинкою або кинути з місця дотепну репліку, як він.

Все жіноцтво в дворі було закохане в нього, а до того ж він був нежонатий, бо в селі не було жадної порядної кози.

Зачувши про пригоду, худоба почала прохати його розповісти її.

Цап Бородатий було почав відмовлятися, а потім згодився і, оточений колом своїх товаришів, ліг зручніше на соломі й почав своє оповідання:

– Трапилась ця історія з моїм колишнім господарем Яшею Трьохполкою: було це так, щоб вам і не збрехати, років два тому.

Цап Бородатий не даремно вславився добрим красномовцем, він так барвисто й захопливо розповідав пригоду, що за весь час його промови ніхто й слова не промовив, навіть кнур Кирпатий, що був надзвичайно товстий і мав п'ятнадцять пудів живої ваги й під час доповідів голосно хрюкав, за що одержував завжди сувору догану від голови зборів, тепер лежав, заплющивши очі, і лише час од часу легенько похрюкував.

Про овечок і говорити не доводиться, вони висолопили свої прозорі очі й боялися проґавити хоч одно слово любого Цапа Бородатого. На зло своїм баранам вони були всі, як одна, закохані в Цапа.

– Господар мій був прекрасна людина, – мовив далі оповідач, – він мав неабиякий талант красномовця, навіть я, що чув чимало на своєму віку красномовців, ідучи з пасовиська мимо сельбуду, часто зупинявся й годинами слухав палкі промови Яші про шестипілля, про інтенсивні культури, про раціоналізацію сільського господарства і про шляхи соціалізму. Господарство Яші було не дуже велике – кінь Сухоребрий, корова Мелашка, вівця Бирка та я. Яша мав дванадцять нагрузок і тому не міг як слід узятись за своє господарство, і нам частенько доводилось бути ненапованими й голодними, але це не заваджало бути мені з Яшею добрими друзями. Яша був палкий фізкультурник, а з мене, як вам усім добре відомо, теж непоганий спортсмен, і ми часто з ним влаштовували змагання: ставши рачки серед двору, намагалися звалити один одного додолу. Між іншим, ні трішки не хвастаю, коли скажу, що я частенько з цих змагань виходив переможцем, бо мушу зазначити, як не кріпка була голова в Яші, вона все ж таки була далеко слабша за мою. За ці змагання нам від матері Яші доводилось зазнавати багато неприємностей. Яшу мати взивала "дурноголовим барбосом", "наказанієм Господнім", а мені просто чухрала боки лозиною.

Цап Бородатий зробив невеличку павзочку, хлиснув води з відерця і знову мовив

далі:

- І от, дорогі мої товариші, прокотилася в селі чутка, що десь якась там газета влаштовує конкурс молодих господарів. Я помітив, як Яша засмутився і цілими днями чомусь ходив, похнюпивши голову. Потім засів за книжки й не виходив з хати: писав щось, зазираючи раз-у-раз у книжку. Минуло чимало часу - про конкурс уже й забули. Коли це одного чудового ранку я, вийшовши прогулятись за ворота, побачив, як до нашого двору чимчикують три постаті; одна постать була, як коліно, лиса, і тримала в руках фотографічний апарат. Вони підійшли до воріт і запитали здивовану Яшину матір:

- "Де тут можна побачити досвідне господарство Яші Трьохполки?"

- Дорогі товариші, я сам не з полохливих удався, але, зачувши отаке - похолов од ляку. Мати, мабуть, не розчувши, в чому справа, забожилася, що досвідок вони ніколи не держали, а на господарство хай собі дивляться, скільки хочуть. Я стояв ні живий, ні мертвий, та й господареві моему було, мабуть, не ліпше, я лише побачив, як він злякано шугнув у лози.

- Ану, будь ласка, покажіть нам свої шльонські вівці , - звернули люди до матері.

- Здивована мати вигнала з кошари свою єдину вівцю Бирку. Троє незнайомих людей зблідли, коли побачили її. І ви зблідли б, коли б, замість шльонських овець, побачили засмоктану, всю у бубурішках Бирку, з якою навіть сусідські вівці знатися не хотіли і здіймали на сміх, коли вона з'являлася на вулиці. Я не знав, де мені з сорому подітися. А коли мати ще показала Сухореброго та корову. Мелашку, троє людей скрикнули:

- "Та иевже це господарство Яші Трьохполки?! Та хіба це не про нього писано? Хіба це не він так господарює, хіба це не про нього вся округа балакає, вихваляє й пишається?"

- Я нічогісінько не розумів і розгублено дивився на незнайомих гостей, що обурено матлали газетою. Мати Яші тремтіла злякано, як лист дерева восени, вона не знала, що сказати схвильованим незнайомим гостям, бо не розуміла, защо вони так обурилися, Щоб вийти з такого неприємного становища, я підійшов сміливо до гостей, чемно вклонився й зазирнув у газету. В газеті посередині вміщений портрет Яші. Я глянув ближче. Боже мій, що я там побачив: у газеті було записано, що він, Яша, поставив своє господарство на культурні рейки, замість трипілля завів шестипілля, буцімто корови в нього всі симентальські, вівці шльонські, свині англійські. В статті було повно прикладів та цифрових даних. Далі я вже не міг дивитися, бо я чесний цап і не міг простити Яші такої брехні, такої ганебної вигадки. Я глянув востаннє на рідне подвір'я; серце мені переповнилося жалем. Мені було неймовірно болюче, що мій товариш, друг, якого я так поважав, з яким я проводив найкращі хвилини свого життя, поділяючи радість і горе, отак міг набрехати, отак міг осоромити себе і своє подвір'я... Коли я покидав подвір'я, я довго дивився, прощаючись з рідною оселею, де я зріс, де вперше світ побачив, - серце моє розривалося од болю. Я переміг себе - глянув востаннє й подумав:

"Ех, Яша, нещасний ти, не можу я жити в одному дворі з таким, як ти, прощай, дорогий мій товаришу!"

І я пішов геть із двору, пішов назавжди.

Цап Бородатий замовк. Вражені слухачі теж мовчали.

Лише кнур Кирпатий повернувся на другий бік і промовив обурено:

- Да, бувають же на світі такі свині!